

krivnju, što u ovom slučaju primalac nije uspio. Špediter nije kriv za zakašnjelo protestiranje, a niti za to što je bez opaske potvrdio slagaču preuzimanje robe. Osim toga je, nakon što je utvrđeno oštećenje, špediter u svemu postupio po nalogu primaočevu, tj. pobrinuo se da vještaci pregledaju robu, pa je na temelju toga brodaru i slagaču uložio protest u najkraćem mogućem vremenu.

/DMF 1966, str.146/

B.J.

Bilješka.- Slažemo se s gornjom presudom, ali nam se čini da stajalište suda u pogledu dokazivanja činjenice gdje je šteta nastala ne odgovara Konvenciji o teretnici od 1924. godine. Propuštanje pravovremenog protesta, istina, stvara presumpciju da je brodar predao robu kako to proizlazi iz teretnice, pa je tu presumpciju dužan obratiti primalac. Međutim primalac je dužan dokazati samo to da je robu primio u oštećenom stanju, a ne da je šteta nastala tokom puta. Za ovo je odlučna teretnica. Konkretno da li je brodar izdao čistu ili nečistu teretnicu. Kod stavljanja opasaka u teretnicu brodar je dužan pregledati samo vanjsko stanje robe. U konkretnom slučaju, budući da se radilo o sanducima, brodar je s izdavanjem čiste teretnice potvrdio što je, uostalom, u ovom sporu bilo i nesporno, da sanduci nisu imali vanjskih znakova oštećenja. Brodar nije dužan a niti je mogao otvarati sanduke da bi ustanovio stanje robe koja je bila u njima smještena. Prema tome da bi brodar bio odgovoran, primalac je njemu morao dokazati da je robu u sanducima primio u neoštećenom stanju, i to bez obzira da li je uopće ili da li je pravovremeno protestirao. Ovaj dokaz može se načelno izvesti na nekoliko načina, a to bilo da se dokaže u kakvom je stanju roba predata brodaru, bilo posredno utvrdjenjem da je oštećenje, s obzirom na svoju prirodu, nastalo tokom prijevoza brodom.

B.J.

APELACIONI SUD, Rouen

Presuda od 18.II 1965.

Sté international Aircraft Service Inc.
c/a Sté anonyme Air Cameroun des avions
Meyer et Cie i Cie maritime des Chargeurs réunis

Prijevoz stvari morem - Nadležnost suda - Klausula u teretnici o nadležnosti suda - Krcatelj i primalac - Ako teretnica koju su potpisali brodar, krcatelj i primalac sadrži

klauzulu o nadležnosti suda, ta klauzula obvezuje brođara i primaoca, a krcatelja, koji je ujedno i prodavalac, ako je tužen u svojstvu krcatelja - Primalac ima pravo tužiti i krcatelja, kad je njegovom krivnjom došlo do oštećenja tereta

Američka firma prodaje kamerunskom zrakoplovnom poduzeću avionski motor. Nakon što je motor brodom stigao na određište, utvrđeno je da je oštećen. Šteta je navodno nastala radi toga što sanduk u kojem je motor bio smješten nije u brodu bio postavljen uspravno. Primalac tuži brođara i prodavaoca koji je ujedno bio i krcatelj. Tužba je podnesena Trgovačkom sudu u Le Havreu. Prodavalac je podigao prigovor nenadležnosti suda. Tvrdi, naime, da on ima sjedište u Sjedinjenim Državama, pa da, prema tome, mora biti tužen američkom sudu, koji je nadležan za mjesto njegovog sjedišta. Protiv ovog prigovora tužitelj iznosi dvije grupe razloga. Jedni se razlozi osnivaju na propisima francuskog procesnog prava, a drugi na oklnosti da je u teretnici navedena klauzula koja izričito predviđa nadležnost Trgovačkog suda u Le Havreu.

Sud nije prihvatio tužiteljevo stajalište koje se odnosi na francusko pravo. Što se tiče klauzule o nadležnosti, prihvaćajući tužiteljevo mišljenje, sud je zauzeo slijedeće bitno stajalište:

Teretnicu, koja sadrži klauzulu o nadležnosti, potpisale su sve tri stranke - brođar, krcatelj i primalac. Prodavalac-krcatelj, priznajući ovu okolnost, tvrdi da klauzula za njega ne može biti obavezna, jer da je on tužen u svojstvu prodavaoca, dakle ne kao stranka prijevoznog ugovora. Sud naprotiv smatra da je prodavalac, koji je ujedno bio i krcatelj, tužen ne samo u svojstvu prodavaoca nego i u svojstvu krcatelja. Prema tužiteljevim navodima, motor je ukrcao prodavalac. On da nije upozorio ljude koji su ukrcali motor da sanduk mora biti postavljen uspravno, te da nije na sam sanduk stavio natpis koji bi upozoravao na način manipulacije. S obzirom na te razloge sud je zaključio da je Trgovački sud u Le Havreu nadležan za rješavanje ovoga spora.

/DMF 1966, str.150/

B.J.

Bilješka.- Uz gornju presudu navodimo slijedeće:

Klauzula teretnice o nadležnosti suda obvezuje krcatelja ako je i on potpisao teretnicu. Ovo stajalište suda je nesumnjivo tačno i odgovara načelima građanskog prava o tumačenjima ugovora. U konkretnom slučaju, barem kako to proizlazi iz obrazloženja presude, teretnicu je potpisao i primalac.

Nije, na žalost, iz obrazloženja vidljivo koja je bila svrha primaočevog potpisa. Primalac redovito potpisuje teretnicu samo u svrhu potvrde da je teret primio prema uvjetima koji su u teretnici navedeni. U koliko nešto drugo iz potpisa teretnice ne proizlazi, sam primaočev potpis odnosi se isključivo na potvrdu primitka robe. Što se tiče klauzula teretnice, one obvezuju ili ne obvezuju primaoca, bez obzira na njegov potpis, ukoliko potpisom nije izričito pristao i na one klauzule koje inače za njega ne bi bile mjerodavne. U pogledu obveznosti klauzula, za primaoca je daleko važniji krcateljev potpis. Ako je krcatelj kad je primio teretnicu bio njezin zakoniti imalac, i kao takav legitimiran iz teretnice teretnicu potpisao, znači da je pristao na sve njezine uvjete bez obzira na klauzule ugovora o prijevozu, koje bi inače bez tog potpisa imalo prednost pred klauzulama teretnice. Potpis primaočev u ovom pogledu obvezuje sve daljnje zakonite imaoce teretnice, pa tako i primaoca. Ako primalac tuži na temelju klauzula teretnice, znači da je na njih pristao bez obzira na sve druge okolnosti, pa tako i na okolnost da li je teretnicu potpisao on ili krcatelj, ili je nije uopće nitko potpisao uz brođara. Inače u novije doba judikatura sve to više prihvaća klauzule o nadležnosti navedene u teretnici. Za naše pravo v. presudu VPS, Zagreb, objavljenu u ovom periodiku br. 29. str. 21.

B.J.

APELACIONI SUD, Rouen

Presuda od 26.II 1965.

Cie La Marine marchande i 11 drugih osiguratelja c/a zapovjednika brođova "Santa Elena", "Casteville" i "Reinard Edzard Fritzen" i Sté Flora Mercante Granco-lombiana

Prijevoz stvari morem - Vlastito svojstvo robe - Odgovornost brođara - O vlastitom svojstvu robe radi se svaki put kad šteta bude prouzrokovana prirodom i stanjem tereta što ga čini nesposobnim da izdrži nepogode i rizike kojima je podvrgnut tokom putovanja - Smatra se da je šteta prouzrokovana vlastitom manom robe kad se radi o teretu koji po svojim prirodnim svojstvima ne može izdržati velike razlike u temperaturi koje su nastale tokom putovanja, a koje je trajalo nekoliko sedmica - Brođar se oslobadja odgovornosti za naknadu štete kada dokaže da je s teretom pravilno postupao

Brođar je sklopio ugovor o prijevozu uvrećenog ribljev brašna iz Perua u Francusku. Na odredištu je utvr-